

Попова О.В.

## Лінгводидактичні принципи професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у ВНЗ

Попова Олександра Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики  
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, м. Одеса, Україна

**Анотація.** Стаття присвячено проблемі інтерпретації лінгводидактичних принципів професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у ВНЗ. У статті досліджено трактування сутності поняття «принцип» ученими різних галузей; проаналізовано сучасні провідні лінгводидактичні принципи у межах професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх фахівців перекладу.

**Ключові слова:** принцип, лінгводидактичні принципи, професійно-мовленнєва підготовка майбутніх перекладачів китайської мови, майбутні фахівці перекладу

Реалізація євроінтеграції України зумовила стрімкі зміни у вітчизняній системі науки і освіти. Упровадження нових освітніх технологій в університетський навчально-виховний процес віддзеркалюється на сучасній лінгводидактиці, саме тому виникає необхідність оновлення і адаптування чинних методологічних підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців різних галузей.

Лінгводидактичні принципи посідають провідне місце у загальній професійній підготовці майбутніх фахівців-філологів, є невід'ємною складовою лінгводидактичних моделей формування певних знань, умінь і навичок, сприяють ефективній реалізації професійно спрямованих методик.

З огляду на вищезазначене, наразі актуальним стає питання правильного вибору лінгводидактичних принципів і/або корегування традиційних задля забезпечення успішності навчання і виховання у вишах нашої країни. Недостатнє висвітлення цієї проблеми науковцями у межах методологічних орієнтирів професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів саме китайської мови зумовило мету започаткованого дослідження – визначення провідних лінгводидактичних принципів означеної підготовки.

Досягнення поставленої мети передбачало розв'язання таких завдань:

- 1) дослідити трактування поняття «принцип» ученими різних галузей;
- 2) проаналізувати сучасні провідні лінгводидактичні принципи у межах професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів-східнознавців.

Здійснюючи аналіз лінгводидактичних принципів професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у ВНЗ, звернемося до характеристики сутності поняття «принцип». Джерельною базою слугують довідникові видання, праці вітчизняних і зарубіжних методологів-лінгвістів.

Філософське розуміння поняття «принцип» ученими (Л. Ільїчов, С. Ковальов, В. Панов, П. Федосєєв) декодується як першопричина: із суб'єктивних позицій – це основне положення, передумова (принцип мислення, принцип дії); з об'єктивних позицій – це першооснова, вихідний пункт (реальний принцип, принцип буття) [15, с. 363].

За словниковими дефініціями, «принцип» (від лат. *principium* – основа, начало) – це «основні вихідні вимоги до організації навчального процесу» [2, с. 270]; «вихідні, провідні положення освітньої діяльності людини; визначені провідні положення, що передбачають використання сучасних форм, методів та прийомів для здійс-

нення навчально-пізнавальної діяльності учнів і основою яких є педагогічні закономірності; вихідні вимоги до процесу навчання, що впливають із закономірностей його ефективної організації [4, с. 171.]. На думку вчених (М. Данилов, Ю. Пасов, І. Підласий, М. Скаткін), принцип має ознаки обов'язковості і комплексності і посідає в навчально-виховному процесі провідне місце. Отже, в контексті дослідження тлумачимо термін «педагогічний принцип» як науково обґрунтована вихідна норма відтворення закономірностей освітньо-виховного процесу, яка керує ним і врегулює його, визначає вектор спрямованості навчання, виховання і розвитку та відповідні вимоги до організації і реалізації змісту, форм і методів навчання з урахуванням внутрішніх закономірностей і суперечностей педагогічного процесу.

Сучасні психологи досліджують функціональну сутність принципів у площині розвитку особистості за такими критеріями: урахування вікових та індивідуальних особливостей учасників взаємодії; розвиток духовного потенціалу особистості; забезпечення гармонії психічного, соціального і фізичного розвитку індивіда (Г. Балл); взаємодія партнерів як повноправних суб'єктів на діалогічній основі (М. Бубер, М. Бахтін); сфокусованість на саморозвиток особистості, самостійне засвоєння знань і врахування власного досвіду (Б. Бєляєв); урахування емоційного чиннику сприйняття інформації, особистісних переживань об'єктів навчання (К. Фопель); урахування специфічних соціо-психологічних чинників навчально-професійного колективу: навчальна взаємодія в академічній групі, формування позитивних якостей майбутнього фахівця, соціально-психологічна адаптація, комунікабельність (З. Ахметова, В. Москаленко, С. Селіверстов, С. Фірсова); рефлексивна регуляція особистості: психологічні ціннісні орієнтації і норми, самоконтроль, володіння прийомами управління діяльністю (Г. Андрєєва, Н. Богомолова, Л. Петровська та ін.);

На думку окремих науковців (О. Глузман, В. Лозова, М. Фіцула та ін.), у навчально-виховному процесі вищої школи необхідно дотримуватися загальнодидактичних принципів навчання, а також специфічних, характерних лише для вишів [3; 10, с. 68-79;]. В. Безрукова вважає, що результати підготовки спеціалістів повинні відповідати вимогам конкретної сфери професійної діяльності задля забезпечення їхньої подальшої конкурентоспроможності [1].

Методика навчання іноземної (китайської / англійської) мови в межах професійної підготовки майбутніх перекладачів-східнознавців взаємопов'язано спираєть-

ся на **загальнодидактичні** принципи, які віддзеркалюють специфіку навчальної діяльності з формування мовленнєвої діяльності; **лінгводидактичні** (власне методичні) принципи [12], тобто вихідні положення, які зорієнтовують на внутрішньодисциплінарну інтеграцію знань і вмін студентів з лексикології та граматики, граматики і мовленнєвих здібностей, лексикології й стилістики, усного й писемного мовлення, мовленнєвої діяльності і культури мовлення, зв'язок навчання двох (кількох) мов); та **спеціальні** принципи, які визначають специфічність формування кожного виду мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо), засвоєння змісту лінгвістичних рівнів мови (фонетичного, лексичного, граматичного) (А. Богущ, І. Гудзик, Ю. Па-сов, В. Скалкін, О. Хорошковська та ін.), а також оволодіння вміннями і навичками використання здобутих теоретико-практичних знань у професійно спрямованій діяльності – під час здійснення усного і письмового перекладу.

У запропонованому дослідженні дотримано таких лінгводидактичних принципів: комунікативності і функціонально-стилістичної спрямованості навчання мови (О. Бігич, А. Богущ, Н. Бражник, М. Вашуленко, С. Гапонова, Г. Гринюк, І. Зимняя, Л. Калмикова, В. Капінос, Т. Ладиженська, О. Леонтєв, М. Львов, А. Маркова, С. Ніколаєва, Т. Олійник, К. Онищенко, О. Петрашук, Т. Піроженко, Л. Сажко, Н. Складенко, Л. Смелякова, Е. Хоменко, Л. Щербак та ін.); вивчення мови у структурно-ієрархічній цілісності форми і змісту мовних явищ та міждисциплінарних зв'язках, зокрема загально-професійної та професійно практичної підготовки; використання мовної практики для засвоєння теорії мови і розвитку інтегрованих мовленнєвих вмінь (С. Дорошенко, М. Вашуленко, О. Мельничайко, Л. Федоренко та ін.); когнітивно-креативний принцип; лінгвосоціокультурологічний принцип (Л.О. Калмикова); принцип мовленнєво-мисленнєвої активності в усіх видах мовленнєвої діяльності (А.М. Богущ, В. Буренко, М.С. Вашуленко, І.О. Зимняя, Ю.І. Пассов, О.Д. Митрофанова, О.Н. Хорошковська та ін.); формування білінгвізму / полілінгвізму; лінгвістичної взаємозалежності державної, рідної та іноземних мов (З. Корнева, О. Тарнопольський, P. Calvè, J. Cummnis, R. Johnson, S. Krashen, A. Safty, M. Swaine, T. Terrell та ін.). Схарактеризуємо їх.

*Принцип комунікативності і функціонально-стилістичної спрямованості навчання мови* «передбачає вивчення мови із початкової стадії навчання в природних для спілкування цілях і функціях чи максимально наближених до них. Вона (мова)... підпорядковує собі всі аспекти навчання – співвідношення знань з уміннями й навичками, вибір прийомів навчання...» [6, с. 10-11]. За О. Леонтєвим, актуалізація комунікативності навчання уможливується через організацію «природного спілкування на заняттях і до задоволення комунікативних потреб окремої особистості» [9, с. 319]. Означений принцип реалізується через дотримання в професійно-мовленнєвій підготовці майбутніх фахівців перекладу основних характеристик і умов природного спілкування (мотивування висловлювань, наявності інтерлокутора, ситуативної обумовленості, емоційно-оцінного забарвлення тощо) та функцій мови в цілому (комунікативної, ідентифікаційної, експресивної, гносеологічної, мислетворчої, естетичної, культурологічної та номіна-

тивної) [14]. Студенти-майбутні перекладачі використовують лінгвістичні засоби (фонетичні, лексико-граматичні, стилістичні) відповідно до особливостей комунікативної ситуації і галузі (наука, техніка, політика, бізнес, освіта та ін.); вони обмінюються інформацією іноземною мовою із застосуванням (чи не застосовуючи взагалі) адекватних кінетичних засобів (міміки, жестів, символів тощо). У ході спілкування студентомовці ідентифікують індивідуальний мовний «портрет» співрозмовників, у якому віддзеркалюються національно-естетичні, соціальні, культурні, духовні, вікові та інші параметри, з метою запобігання конфліктів, а також сприймають інформацію і адекватно реагують на неї в плані вираження емоцій, почуттів, намірів, мрій і т. ін. Засобами вивчення іноземної мови через спілкування майбутні перекладачі китайської мови пізнають довколишній світ з різних ракурсів, враховуючи індивідуальний, суспільний досвід і знання про країну, мова якої вивчається. Мисленнєвотворча функція мови актуалізується під час формування думки студентом іноземною мовою релевантно мовним нормам китайської (і англійської) мови, тобто майбутні фахівці перекладу оперують мовним матеріалом: зіставляють, протиставляють, поєднують, порівнюють поняття за допомогою специфічних мовних засобів. Комунікативна поведінка студентів віддзеркалює їхнє естетичне виховання (культуру, моральні та духовні цінності) у межах професійно спрямованого спілкування. Важливим у комунікативній і функціонально-стилістичній спрямованості вивчення іноземних мов є усвідомлена лінгвілізація («омовлення») світу, яка передбачає надання назв предметам, процесам, явищам іноземною мовою. Цей принцип забезпечує реалізацію кінцевої мети навчання іноземної мови – формування комунікативної компетенції й розвиток мовленнєвої особистості майбутнього перекладача-східнознавця.

*Принцип вивчення мови у структурно-ієрархічній цілісності форми і змісту мовних явищ та міждисциплінарних зв'язках*, зокрема загально-професійної та професійно практичної підготовки, дозволяє дотримання єдності в процесі студіювання структури, семантики і функціонування мовних одиниць і феноменів у ієрархічній взаємозалежності як складових елементів мови, які мають своє відображення в змісті інших професійно спрямованих дисциплін, взаємодіють та взаємодоповнюють комплекс фахових компетенцій. Лінгвістичні знання та практичні комунікативні навички реалізуються в ході оволодіння теоретичним матеріалом з питань перекладознавства в логічній відповідності: лексико-термінологічний потенціал «сполучується» з граматичним (використання певних частин мовлення у потрібній формі, складаються відповідні синтаксичні конструкції, аналізуються омонімічні лінгвістичні явища і т. д.), оформлюється фонетично коректно та співвідноситься з позамовними чинниками. Іншими словами, означений підхід у навчанні іноземних мов дає можливість студентам вивчати мову як одну складну систему.

Під *принципом використання мовної практики для засвоєння теорії мови і розвитку інтегрованих мовленнєвих вмінь* розуміємо організацію умов для іншомовного спілкування у мовному середовищі з носіями іноземної мови, або країні, мова якої вивчається, тобто Китаї і Великій Британії / Сполучених Штатах Амери-

ки. Тривалість мовної практики може варіювати від 1 дня до навчального року (2 тижні, місяць, триместр, семестр) в залежності від навчальної цілі та завдань. У процесі освітньо-мовної практики студенти маніфестують здобуті комплексні лінгво-комунікативні знання, вміння і навички; оцінюють, аналізують і контролюють ситуацію; професійні здібності та ступень професійної підготовленості під час виконання проблемних приближених до реальності завдань.

*Когнітивно-креативний принцип* засновується на свідомому практичному опануванні іноземних мов і паралельним формуванням мовленнєвої професійно гідної особистості майбутнього перекладача китайської мови, здатного креативно мислити і грамотно оформлювати висловлювання як іноземною, так і рідною мовою.

*Лінгвосоціокультурологічний принцип* поєднує врахування лінгвістичного, соціального і культурологічного чинників в означеній підготовці. Під час вивчення мови студенти водночас знайомляться з філософією, історією, культурою, побутом, традиціями трьох країн – Китаю, України, Великої Британії, тобто здобувають предметну (фактичні відомості) і фонову інформацію (фонові знання). Фонова інформація відображає «соціально-детермінований досвід носіїв мови і культури, їхні переваги, моральні цінності даної лінгвокультурної спільності» [13]. Інформація соціокультурного плану стимулює оволодіння іноземною мовою, активізацію мовленнєвої та розумової діяльності студентів, сприяє збагаченню їхнього словникового запасу (зокрема, безеквівалентної лексики), підтримує стійкий інтерес студентів до своєї рідної країни та країн, мови яких вивчаються. Майбутні фахівці перекладу усвідомлюють виключне місце і значення своєї вітчизни у світовому просторі на тлі інших держав. Практика професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів довела неможливість адекватної міжкультурної комунікації, якщо мова вивчається виключно як новий код, з відривом від національної культури, яку вона виражає [16, с. 97]. У студентів формуються здатності враховувати спосіб мислення носіїв мови, що вивчається, у професійно спрямованій діяльності. Пізнання природи свят (національних, релігійних) доповнюють лінгвосоціокультурну уяву про будь-яку країну, саме тому проведення аудиторних і позааудиторних заходів, ігор, постанов, інсценізацій і т. ін., присвячених національним і «стороннім» звичаям і святам у поєднанні, закріплює це уявлення (наприклад: Китайські цзяо-цзі та українські галушки, Українській Новий рік vs Китайський Новий рік (Свято весни), Різдяні свята на Заході і в Україні, Український та Британський Великдень, День Незалежності в Україні та Америці і т. ін.).

Під час вирішення комунікативних завдань майбутні перекладачі набувають лінгвістичну і комунікативну компетенції, а також отримують уявлення про етнічну особливість країн, таким чином поглиблюючи свої фонові знання, необхідні для коректного розуміння та декодування національно-культурної специфіки вербальної комунікації, що сприяє успішності проведення перемов (екстралінгвістична компетенція). Іншими словами, засобами крос-культурного спілкування студенти прилучаються до сторонньої культури, але й зберігають цінності національної культури.

За принципом мовленнєво-мисленнєвої активності в усіх видах мовленнєвої діяльності, у ході професійно-мовленнєвої підготовки студенти вирішують завдання, спрямовані на моделювання пізнавально-когнітивних процесів у контексті навчання їх аудіювання, говоріння (монолог, діалог, полілог, діамонілог), читання, письма. Студенти здійснюють пошук і відбір конкретно-мовної інформації, критично аналізують її на основі порівняння, зіставлення, протиставлення, узагальнення, інтерпретують з відповідним обґрунтуванням під час виконання комунікативних професійно-спрямованих вправ (диспут, бізнес-перемови, реферування/анотування статті, доповідь, інтерв'ю і т. ін.). Паралельно активізується формування психолінгвістичних механізмів мовленнєво-мисленнєвої діяльності, перцепція і продукування іншомовного повідомлення, а саме осмислення, запам'ятовування, імовірне прогнозування, перебудова змісту та лексико-граматичного оформлення висловлювання і / чи повідомлення.

*Принцип формування білінгвізму / полілінгвізму* допомагає досягти високого рівня двомовності у сфері перекладознавства на матеріалі неспоріднених мов у модусах: китайська – англійська мови; китайська – українська мови; англійська – українська мови; китайська – російська мови; англійська – російська мови. Індивід оволодіє навичками переключення кодів з державної (і рідної для представників меншин) мови на іноземні (китайську й англійську) мови і навпаки для адекватного сприйняття та передання професійно значущої інформації адресату.

*Принцип лінгвістичної взаємозалежності* сприяє оволодінню китайською й англійською мовами в межах навчальних дисциплін професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови з опорою на державну мову (і рідну мову для представників меншин).

Визначаючи специфічні особливості методологічних основ-законмірностей професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської освіти, ми спираємося на праці В. Горелова, Н. Дьоміної, В. Карабана, В. Комісарова, І. Кочергіна, Л. Латишева, А. Мамрака, Р. Міньяр-Белоручева, Г. Мірама, Т. Кучай, О. Панасьева, Е. Піма, О. Петрова, В. Сдобнікова, О. Семенця, М. Цвілінг, Л. Черноватого, В. Шпака, О. Шупти та ін. з питань історії та сучасних тенденцій розвитку освіти перекладачів у світовому контексті (І. Корунець, О. Панасєв, Е. Пім, О. Семенець та ін.); організаційно-педагогічних аспектів професійної підготовки перекладачів (Т. Кучай, Е. Пім, Р. Тінслей, Л. Черноватий, О. Шупта та ін.); впровадження інтерактивних технологій у професійну підготовку перекладачів (А. Ахаян, Н. Іваницька, Т. Гуменникова, К. Карпов, Л. Каргашова, Ю. Колос, С. Коломієць, В. Терехова, А. Янковець); спеціалізації перекладацької освіти та кваліфікаційних напрямів підготовки перекладачів (Н. Гавриленко, В. Карабан, А. Козак, С. Коломієць, Р. Крісс, Е. Пім, Л. Черноватий).

Серед спеціальних принципів професійно-мовленнєвої підготовки у межах започаткованого дослідження визначимо такі: принцип когнітивно-автоматизованого оволодіння лінгво-комунікативними вміннями, принцип інтеграції навчання різних видів іншомовної мовленнєвої діяльності і різних видів перекладу, принцип

навчання професійно спрямованої діяльності конкретно-мовленнєвого різновиду.

*Принцип когнітивно-автоматизованого оволодіння лінгво-комунікативними вміннями* засновується на ученні О. Леонтьєва «від свідомого до несвідомого (зверху вниз)» [8], який передбачає перехід від свідомого вивчення мови до автоматизації умінь, що породжують іншомовне мовлення. Цей принцип забезпечує пропорціональне співвідношення аналогії, мовного чуття-інтуїції, несвідоме запам'ятовування, дискурсивність. Навчання лексики і граматики здійснюється в ситуативно зумовлених мовленнєвих моделях, які складають основу комунікативних вправ, спрямованих на формування лінгвістичної (лексична, граматична, семантична, фонологічна, орфографічна, орфоепічна) і професійно-комунікативної компетенції на базі лінгво-комунікативних знань, умінь і навичок. Під терміном «навичка» розуміємо «здатність автоматизовано здійснювати дію» [11]. Отже, оволодіння майбутніми перекладачами іншомовним мовленням супроводжується інтегруванням навичок і вмінь, а саме формуванням знань про одиниці китайської (і англійської) мови і правила їх комбінування, навичок використання цих одиниць і правил, комбінаційного вміння використання знань і навичок для вираження нової мислі про нову ситуацію [7, с. 9].

Спеціалізація майбутніх перекладачів китайської мови охоплює в сукупності вузькі галузі професійної діяльності та базується, у більшій мірі, на вмотивованій мовленнєвій діяльності (мовлення), до особливостей якої відносимо той факт, що саме вона обслуговує всі інші її види. На думку І. Зимньої, мовлення є засобом формування та формулювання мислі засобами іноземної мови, тобто засобом соціального спілкування [5, с. 119-174]. У фокус професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови закладено навчання студентів мовленнєвої діяльності іноземною мовою, тобто навчання міжкультурної комунікації як бінарної діяльності – комунікації і перекладу. З огляду на означене, до спеціальних принципів навчання майбутніх фахівців відносимо *принцип інтеграції навчання різних видів іншомовної мовленнєвої діяльності* (аудіювання, говоріння, читання, письмо – ієрогліфіка, піньїнь, латиниця, кирилиця) і *різних видів перекладу* (усного, письмового, комбінованого).

Відомо, що існує три форми мовлення (О. Леонтьєв, І. Зимняя та ін.): внутрішнє, зовнішнє усне та зовнішнє писемне, які у методиці підготовки перекладачів актуалізуються у навчінні майбутніх фахівців перекладу перцептивно-усвідомленого іншомовного говоріння і письма в комбінації з оволодінням навичками усного і письмового видів перекладу в межах певної тематики, вивчення відповідних фонетичних, лексичних, граматичних, стилістичних аспектів тощо (або комбінованого типу), тобто із залученням аудіальної та зорової опори. Розподіл мовлення на усний і писемний види зумовлює дотримання *принципу навчання професійно спрямованої діяльності конкретно-мовленнєвого різновиду* у професійно-мовленнєвій підготовці майбутніх перекладачів, який передбачає навчання усного виду двостороннього перекладу (синхронний, послідовний) через навчання усного мовлення (монологічного, діалогічного, діамонологічного, полілогічного); а навчання письмового виду перекладу – через навчання писемного

мовлення, тобто опанування фонетико-семантичної, лексико-семантичної, граматичної і техніко-моторної специфіки ієрогліфіки. Загальними допоможними засобами означеного навчання виступають аудіювання і читання, в результаті якого формуються відповідні професійно-мовленнєві вміння і навички.

Оскільки мовленнєва діяльність перекладача має багатоаспектну структуру, до складу якої входять її два підвиди – рідномовна (чи інша мова перекладу) та іншомовна, перекладач має володіти всіма комунікативними видами мовленнєвої діяльності задля її коректного сприйняття і передання адекватними лінгвістичними засобами мови перекладу. Іншими словами, перекладач сприймає і аудіально, і зорово монологічне, діалогічне, діамонологічне, полілогічне мовлення; подекуди уточнює зміст отриманої інформації (усний переклад); потім трансформує її на мову перекладу у формі монологу (усний і письмовий переклад). Навички аудіювання сприяють правильному розумінню прямого значення й імпліцитного підтексту повідомлення, а навички письма – оформленню кінцевого тексту перекладу (повного і неповного – анотованого, реферованого тощо). Цей принцип доцільно використовувати паралельно і у взаємозв'язку з вищенаведеним принципом.

У модифікації і досягненні спрогнозованих результатів професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх фахівців-східнознавців визначне місце посідають визначені нами лінгводидактичні (комунікативності і функціонально-стилістичної спрямованості навчання мови; вивчення мови у структурно-ієрархічній цілісності форми і змісту мовних явищ та міждисциплінарних зв'язках, зокрема загально-професійної та професійно-практичної підготовки; використання мовної практики для засвоєння теорії мови і розвитку інтегрованих мовленнєвих вмінь; когнітивно-креативний принцип; лінгво-соціокультурологічний принцип; мовленнєво-мисленнєвої активності в усіх видах мовленнєвої діяльності; формування білінгвізму / полілінгвізму; лінгвістичної взаємозалежності державної, рідної та іноземних мов) і спеціальні (принцип когнітивно-автоматизованого оволодіння лінгво-комунікативними вміннями; принцип інтеграції навчання різних видів іншомовної мовленнєвої діяльності і різних видів перекладу; принцип навчання професійно спрямованої діяльності конкретно-мовленнєвого різновиду) принципи.

У сучасній вітчизняній лінгводидактиці принцип, як складова теорії навчання, є вихідним пріоритетним положенням, що лежить в основі змісту, закладає орієнтири оптимальної організації та позитивної реалізації процесу навчання мови, специфікує засоби використання нормативних вимог до навчання мови, тобто виконує концептуально-регулятивну функцію побудови відповідної методичної системи.

Отже, використана система загальнодидактичних, лінгводидактичних і спеціальних принципів навчання за умови адекватного лінгводидактичного тлумачення сприяє визначенню вектора моделювання змістово-процесуальних перспектив опанування майбутніми фахівцями перекладу дисциплін загально-професійної, професійної і практичної підготовки; оптимізації самостійної роботи студентів; розробленню ефективної діагностичної моделі й експериментальної методики професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської педагогічної освіти.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Безрукова В.С. Педагогика. Проективная педагогика / Валентина Семеновна Безрукова. – Екатеринбург : Изд-во «Деловая книга», 1996. – 344 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
3. Глузман О.В. Тенденції розвитку університетської педагогічної освіти в Україні : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. – К., 1997. – 404 с.
4. Гмизіна Н.А. Словник психолого-педагогічних термінів і понять (на допомогу працівникам навчальних закладів міста). – Нова Каховка: ММК, 2014. – 268 с.
5. Зимняя И.А. Психология обучения неродному языку. – М., 1989. – 223 с.
6. Костомаров В.Г., Митрофанова О.Д. Методическое руководство для преподавателей русского языка как иностранного: 3-е изд. – М.: Русский язык, 1984. – 160с.
7. Кочергин И.В. Очерки методики обучения китайскому языку. – М.: Издательский дом «Муравей», 2000. – 160 с.
8. Леонтьев А.А. Некоторые проблемы обучения русскому языку как иностранному. – М., 1970. – 88 с.
9. Леонтьев А.А. Язык и речевая деятельность в общей и педагогической психологии. Избранные психологические труды. – Воронеж, 2001. – 446 с.
10. Лозова В.І. Педагогічні цінності сучасної освіти / Валентина Іванівна Лозова // Педагогічна і психологічна наука в Україні : зб. наук. пр. до 15-річчя АПН України : у 5 томах. – [Т. 1. Теорія та історична педагогіка]. – К.: Педагогічна думка, 2007. – С. 68–79.
11. Миньяр-Белоручев Р.К. Методический словарь. – М., 1996. – 146 с.
12. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах / С.О. Караман, О.В. Караман, О.М. Горошкіна та ін. ; за ред. М.І. Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2003. – 302 с.
13. Практическая методика преподавания русского языка на начальном этапе / Н.С. Власова, Н.Н. Алексеева, Н.Р. Барбанова и др. – М., 1990. – 230 с.
14. Росінська Олена Анатоліївна. Культура сучасної української мови. Довідник для всіх. – Донецьк: ТОВ "ВКФ «БАО», 2009. – 448 с.
15. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: Л.Ф. Ильичёв, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалёв, В.Г. Панов. – М.: Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с.
16. Щербачева Н.И. Место и роль лингвострановедения в изучении восточных языков : материалы научной конференции. – М., 1993. – С. 97.

#### REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Bezrukova V.S. Pedagogics. Projecting Pedagogics / Valentina Semyonovna Bezrukova. – Ekaterinburg : Publishing House "Delovaya Kniga"? 1996. – 344 p.
2. Goncharenko S. Ukrainian Pedagogical Dictionary. – K.: Lybid, 1997. – 374 p.
3. Gluzman O.V. Tendencies of University Pedagogical Education Development in Ukraine : dis. ... D-r of Ped. Sc. : 13.00.01. - K., 1997. – 404 p.
4. Gmyzina N.A. Dictionary of Psychological and Pedagogical Terms and Notions (to assist workers of local educational institutions). – Nova Kakhovka : MMK, 2014. – 268 p.
5. Zimnyaya I.A. Psychology of Teaching a Non-Native Language. – M., 1989. – 223 p.
6. Kostomarov I.A., Mitrofanova O.D. Methodical Manual for Teachers of Russian as a Foreign Language: the 3<sup>d</sup> edition. – M.: Russkiy Yazyk, 1984. – 160 p.
7. Kochergin I.V. Outlines of Methods of Teaching the Chinese Language. – M.: Publishing House "Muravey", 2000. – 160 p.
8. Leontiev A.A. Some Problems of Teaching Russian as a Foreign Language. – M., 1970. – 88 p.
9. Leontiev A.A. Language and Speech Activity in General Pedagogical Psychology. Selected Psychological Works. – Voronezh, 2001. – 446 p.
10. Lozova V.I. Pedagogical Values of Modern Education / Valentina Ivanovna Lozova // Pedagogical and Psychological Science in Ukraine : selection of scientific works devoted to 15<sup>th</sup> anniversary of Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine : in 5 volumes. – [Theory and Historical Pedagogics]. – K.: Pedagogichna Dumka, 2007. – P. 68–79.]
11. Minyar-Beloruchev R.K. Methodical Dictionary. – M., 1996. – 146 p.
12. Practical Work in Teaching Methods of Ukrainian in Secondary schools / S.O.Karaman, O.V. Karaman, O.M. Goroshkina and others; ed. M.I. Pentilyuk. – K.: Lenvit, 2003. – 302 p.
13. Practical Methods of Teaching Russian at an Elementary Stage / N.S. Vlasova, N.N. Alekseeva, N.R. Barabanova and others. – M., 1990. – 230 p.
14. Rosinska Olena Anatolievna. Culture of Modern Ukrainian. Reference book for everyone. – Donetsk : TOV VKF "BAO", 2009. – 448 p.
15. Philosophical Encyclopedic Dictionary / Edited by L.F. Ilichyov, P.N. Fedoseev, S.M. Kovalyov, V.G. Panov. – M.: Sovetskaya Entsiklopediya, 1983. – 840 p.
16. Shcherbacheva N.I. Place and Role of Linguo-country Study in Learning Oriental Languages : Materials of a Scientific Conference. – M., 1993. – P. 97.

#### Popova O.V. Linguodidactic principles within professional and speech training of the future translators of Chinese in institutions of higher education

**Abstract.** The article is devoted to the problem concerning the interpretation of the linguodidactic principles within professional and speech training of the future translators of Chinese in institutions of higher education. The interpretation of the notion "principle" by scientists of different branches is investigated; the up-to-date key linguodidactic principles within professional and speech training of the future specialists in the field of translation are analysed.

**Keywords:** *principle, linguodidactic principles, professional and speech training of the future translators of Chinese, future specialists in the field of translation*

#### Попова А.В. Лингводидактические принципы профессионально-языковой подготовки будущих переводчиков китайского языка в высшем учебном заведении

**Аннотация.** Статья посвящена проблеме интерпретации лингводидактических принципов профессионально-языковой подготовки будущих переводчиков китайского языка в высшем учебном заведении. В статье исследована трактовка сути понятия «принцип» учеными разных отраслей; проанализированы современные ведущие лингводидактические принципы в рамках профессионально-языковой подготовки будущих специалистов в области перевода.

**Ключевые слова:** *принцип, лингводидактические принципы, профессионально-языковая подготовки будущих переводчиков китайского языка, будущие специалисты в области перевода*